

K. T.
Unîversîteya Artukluyî ya Mêrdînî
Enstîtûyê Ziwananê Ganîyan yê Tirkîya
Şaxê Mayzanistê Ziwan û Kulturê Kurdan
Projeyê Masterê Bêtezî

HETÊ MUHTEWA RA ANALÎZÊ HÎRÊ SANIKANÊ GIMGIMÎ

Sevda Uzunkaş Aras

14721007

Şêwirmend

Îbrahîm BÎNGOL

Mêrdîn, 2018

KILMNUS

Na xebate hetê muhtewa ra tehlîlbîyayîşê hîrê sanikanê kirmanckîyan yê mintiqaya Gimgimî teşkîl bena. Ma verê ke dest bê babeta xo ya esasine bike derheqê sernuşteyanê sey pênasekerdişê sanike, Taybetmendîyê sanikan; Taybetmendîye şeklî û muhtewayê sanikan ser o bikilmî melumatî dayî.

Xebata ma destpêk û peynîye ra teber ma di peşan ra yena pê. Sernuşteyê beşê yewinî Sanike û Taybetmendîya sanikan ê. Ma nê beşê verênî de taybetmendîyê şeklî yê sanikan û hetê muhtewayê înan ra ca da tayê melumatan. Nameyê beşê ma yê dîyinî zî Analîzkerdişê Hîrê Sanikanê Gimgimî yo. Ma nê beşê de verê ca da metnê nê sanikan: Devo Kor, Dewij û Dizdî, Pîr û Luye. Dima ra zî ma her yewa înan ra dima ê hetê muhtewa ra tehlîl kerdî. Beşê Peynîye de zî bi hawayo pêroyî her hîrê sanikan xo mîyan de muqayese kerdî û derheqê muhtewayanê înan de tespîtê xo nuştî.

Kîlîçekuyî: Folklorê kirmancan (zazayan), sanike, sanikê Gimgimî, analîzkerdişê sanikanê kirmanckî.

ÖZET

Bu çalışma Gimgin (Varto) yöresine ait üç Kırmanca (Zazaca) masalın içerik açısından tahlilinden oluşuyor.Çalışmamızın asıl bölümüne geçmeden önce masalın tanımı, özellikleri; şekil ve içerik özellikleri gibi başlıklar hakkında genel bilgilere yer verdik.

Çalışmamız, Giriş ve Sonuç bölümleri hariç iki bölümden oluşuyor.İlk bölümün başlığı Masal ve Masalın Özellikleri'dir.Bu bölümde masalın şekil ve içerik özellikleri hakkındaönemli genel bilgileri verdik.İkinci bölümümüzün başlığı Üç Gimgin (Varto) Masalının İçerik Açısından Anazizi'dir. Bu bölümde önce Devo Kor, Dewij û Dizdî, Pîr û Luye masallarının metinlerine yer verdik. Daha sonra her birini kendi metinlerinin ardında yer alacak biçimde içerik açısından tahlil ettik. Sonuç bölümünde ise her üç masalları içerik yönünden karşılaştırdıktan sonar, bu masalların içeriklerine ilişkin vardığımız sonuçları irdledik.

Anahtar Sözcükler: Kirmanc (Zaza) Folkloru, Masal, Varto Masalları,Kırmanca Masallarının Tahlili,

TEDEYÎ

KILMNUS	3
ÖZET	4
DESTPÊK	6
1. SANIKE Û TAYBETMENDÎYA SANIKAN	7
1. 1. Taybetmendîyê Şeklî yê Sanikan	7
1. 2. Taybetmendîyê Muhtewaya Sanikan.....	7
2. ANALÎZÊ HÎRÊ SANIKANÊ KIRMANCKÎ YÊ GIMGIMÎ	9
2. 1. Devo Kor	9
2. 1. 1. Hetê muhtewa ra Analîzê Sanika Dêvo Korî.....	14
2. 2. Dewij û Dizdî.....	15
2. 2. 1. Hetê muhtewa ra Analîzê Sanika Dewij û Dizdî	16
2. 3. Pîr û Luye.....	17
2. 3. 1. Hetê muhtewa ra Analîzê Sanika Pîr û Luye	21
PEYNÎYE	22
ÇIMEYÎ	23

DESTPÊK

Babetanaxebatamihetê muhtewa ra analîzkerdişê hîrê sanikanê kirmanckî yê ke hetê Gimgimî ra arê dîyayê. Goreyê zanayîşê mi xebatê ke verê no ware de bîyê, name û çimeyê înan nê yê:

- Başaran, Murat; “Pêverardişê Varyantanê Estaneka Elik û Fatike”, *Folklorê Kurdan: Kovara Folklorê ya Se Mehane*, Hejmar: 5, Kanûna Paşîn-Sibat-Adar, Îstanbul, 2016, r. 40-42
- Kirmizigul, Necîbe; “Hîrê Varyantê Yew Estanike”, *Vate: Kovara Kulturî*, Hûmare: 41, Îstanbul, Wisar 2014, Wisar 2014, r. 91-97
- Perraulî, Charles & Birayanê Grimmî; “Kêneka Kuliksûre”, Franskî ra Açarnayox: Ozcan Yilmaz, *Vate: Kovara Kulturî*, Dewreyê Dîyine, Hûmare: 16 (36), Îstanbul, Wisar 2011, r. 95-100

Babetanaxebate bi analîzkerdişê hîrê sanikan sînorkerde ya. Xebate hîrê beşan ra awan bena. Sernuşteyê beşê yewinî “Sanike û Taybetmendîyê Sanikan” o. Ez nê beşî de bi hawayo kilmî terîfê sanike û taybetmendîyanê sanikan ser o vindena. Sernuşteyê beşê dîyinî “Analîzê Hîrê Sanikanê Kirmanckî” yo. Ez nê beşî mîyan de verê metnanê sanikanê Dêvo Kor, Pî û Luye, Dewij û Dizdî nusena û her yewa înan binê metnê xo de hetê muhtewa ra analîz kena. Beşo hîrêyin ûpeyên beşê “Peynîye” yo. Ez nê beşî de zî her hîrê sanikan muqayese kena û ca dana netîceya ke ez peynîya na xebate de resaya ci.

1. SANIKE Û TAYBETMENDÎYA SANIKAN

Ignas Kunos sanike wina tarîf keno; “Zafanê ci afernayenê şarî yê ke, fek ra fek, az ra aze yenê, serebutê îstîsnayîyê ke merdiman yan zî Homayan ser ra vîyartê yê.”¹

Yew folklornaso namdar yo tirk Prof. Dr. Saîm Sakaoğlu sanike ser o wina vano: Yew bêjê (tewirê) vatişî yo ke tayê qehramanê xo heywanî û esteyê preternatural (doğaüstü) yê, hedîseyê xo welatê sanikan (sanikîstan) de vîyarenê û herçiqaş berê xeyalan zî bibê goşdarîkerdoxî bawerîya xo bi înan anê yê.²

1.1. Taybetmendîyê Şeklî yê Sanikan

1. Sanikî zafê xo bi şeklo nesrî yenê vatene la qismê sanikan de parçeyê manzûmî zî estê.
2. Sanikê kilmî zî, dergî zî estê. Tayê sanikî estê ke hende derg ê ke di-hîrê şewan de yenê vatene la qasê destan û hikayeyanê şarî dergî nîyê.
3. Sanikan mîyan de cayanê bellîyan de vateyê qalibî estê.
4. Ziwanê sanikan xoser o, rehet fehm beno û taybetîya fekê mintiqaya xo nîşan dano.
5. Sanikan mîyan de vateyê verênî, îdyomî, manî, dua, fiqreyî ûeb. zî ca gênê

1.2. Taybetmendîyê Muhtewaya Sanikan

1. Sanikan de ge-ge qehremanê îstîsnayî zî estê. (cin, perî, dewo hewt sereyin...)
2. Sanikan de tayê cayî estê ke sanikan reyde bîyê hemmana. (welatê perîyan, welatê cinan...)

¹ Kunos, Ignas, Türk Halk Edebiyatı, İstanbul, 1987, (r. 39)

² Saîm Sakaoğlu, Gümüşhane Masalları: Metin toplama ve Tahlil, Atatürk Üniversitesi Yayınları No:298. Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 60. Araştırma Serisi No: 50, Erzurum, 1973, s.1-5.

3. Sanikan mîyan de serebûtê îstîsnayî estê. (heywanê ke qisey kenê, cinî, perîyî, cinsîyet vurnayene ûsn.)
4. Peynîyê sanikan de rindan rê xelate yena dayêne, xiraban rê zî ceza dîyeno.
5. Sanikan de perwerdeyî û ders dayene vejîyena ver. (sanikan de heywanan de)
6. Sanikan de taybetîyê bawerî û kulturê şarî û folklorî zaf estê. (zewijnayene, bawerîye ûsn.)
7. Sanikan de bellî kesî û tîpî estê. (Dew, perî, kêneya girse, kêneya qije/hurdîye, dêmarrî, xizir, padîşah ...)
8. Qehremanê sanikan waxto ke benê nêweş, bi hawayo îstîsnayî yew weş benê.
9. O yo/ A ya ke sanike vano ey/ayê rê vanê sanikvaj/e.

2. ANALÎZÊ HÎRÊ SANIKANÊ KIRMANCKÎ YÊ GIMGIMÎ

Ma wazenê hîrê sanikê ke mintiqaya Gimgimî ra arê bîyê û weşanîyayê înan ser o tehlîl bikê. Nê hîrê sanikî “Dêvo Kor, Dewij û Dizdî, Pîrê û Luye yê. Nê sanikan ra Dêvo Kor û Sanika Pîrê kitabê kitabê Huseyîn Ballikaya ke serra 2010î de bi nameyê Dêvo Korweşanxaneyê Vateyî de, Dewij û Dizdî zî serra 2001 de hûmara 14.ya kovara Vateyî de ameyê weşanayenê. Ma do nê hîrê sanikanê weşanîyayan hetê muhtewaya înan ra analiz bike.

2.1. Devo Kor³

Beno nibeno waxtê de hîrê birayî benê. Nê wazenê ra vanê:

-Ma şîme xo re cayê dizdîne bikerîme.

Nê hîrmîna birayî urzenê ra, kunê re raye şonê. Eke xeylê şonê raştê celebê benê, pîyayê ha wo celebî ver de. Nê vanê:

-Ma nê celebî ra çand pesa bitirîme, bicîme şîme.

Nê ke nîya xo be xo qesî kenê, kutikê şuyanî hênên ê ke tivana belkî verg ê. Kutikî kenê hayburo nanê ra nîna dîme. Eke êndî se kenê pê nîşkîne. Şuyane nîna pêcêno. Vano:

-Gelê biraya, şîma çik ê, çi taba yê, şonê kotî mi ra vajê, hênî nibo ez şîma dana kutka dest, şîma singir kenê.

Nê vanê :

-Wile hal-hêkat nîya ma feqîr îme, durumê ma rind nîyo, ma xo rê ameyme dizdîne.

Şuyane cêreno ra ci vano :

-Gelê biraya îşe şîma be dizdîne nikewto. Mi dizdîne kerde çi bogletî amey mi serde. Mi çi dî çi nidî Heq zano. Heqî ez zor xelesna ra.

No şuyane nîna ra vano:

-Şîma eşmo meymane min ê.

Nîna cêno beno çeyê xo non-axwe dano ci vano:

-Ez pera kî dana şîma, îşe şîma be dizdîne nikewto.

Ci ra vano:

³Huseyîn Ballikaya, Dêvo Kor: Estanikanê Gimgimî Ra, Weşanxaneyê Vateyî, İstanbul, 2010, r.7-14

-Ez wazena ke şîma ke hona nîşîyê şîma rê meselanê xo qesî bikerî. Nîşenê ro no ci re meselanê xo qesî keno, vano:

-Ezî kî waxtê de ze şîma feqîrê bîya, bêhal bîya. Şan de ke piranê non ma bîdîyêne şodir ma nidîyêne, ma şodir bidîyêne, şan de nidîyêne. Ma kî zê şîma hîrê biray bîme, ma kî vaştîme ra şîme dizdîne. Ma koye ra şîme, şewe ke kewte ma ser ma nîya raye ra şîme. Hîrmîna birayî kî nîya xulpo ginayme çalê ro. Ma hard ro şîme. Eke şîme cêr ma nîyada ke bonê ro, dêvêde tede der o. Jû çimê xo wertê qafike der o. Wile dêvî ma pêguretîme, torcê kemerî ma ser de ame pê. Dêvî ma dayme ronîştene. Birê kî malê xo esto, malê xo ho kerd ard kerd zere, çêverî ma ser o guretî.

Lojina xo kî kaleka gomî de bîye, şî dar û ber arda dirê xo fîşt ta. Mîyade xo arde, eşte adirî ser, tayê nat û bota dêm de, adirî ser o pote, nîşt ro mîya xo werde. Tayê ke kewt ra ma visîyame pêro. Ne çêver o ne sitar o ne rey a. Her çî ma ser o ame pê. Tayê ke waxt kewt werte dêv defêna ûşt ra hama dest eşt birayê min ê ju, berd kerd dare ra eşt adirî ser, o kî nat û bota adirî ser o çarna pot, nîşt ro o kî werd. Defêna taye meredîya ra, kewt ra. Êndî rohê mi kewto binê ningane mi. Ez şîma rê qesî kena, îşê şîma be dizdîne çin o. Qasê saatê kewt ra nikewt ra defêna ûşt ra. Nafa kî birayê mino bîn kaş kerd berd o kî zê birayê min ê verênî kerd dare ra eşt adirî ser. Nat û bota o kî çarna, pot, nîşt ro o kî werd. Waxto ke cendekî werdêne astê xo kî bon de kemerê duwar de bîye, hama a kemere ontêne, astê xo eştêne pey kemere, defêna kemera xo kerdêne ca mendêne.

Ez serheb şîya, mi va:

“No ke nika kewt ra eke uşt ra nafa kî mi weno.”

Birayê mi ke werd defêna kewt ra. Mi va:

“Pepug de dayika mi rê biwano. Ezî kî şîya. Ez se bikerî se mekerî?”

Niya kaleka dê de asinê bî, mi guret kerd wertê adirî. Mi va:

“O ke mi weno, ez ya nê kişena ya kî o mi weno. Hêni kî weno nîya kî weno.”

Asino ke mi kerdbî adir rind bîbî sur, mi guret kerd çimê de ro, xo kî niya tayê dem da ser. O ke uşt ra asin de hatan cigeranê de şî. Eke o uşt ra ame ke bero xo ser asin hama hênî tey namîya mend, bî kor. No hama bî be asinê ro çim û cîgeranê xo ra ont, tawa be ci nêbî.

Ez rema, de kewta gomê malî, mi xo kerd binê malî ra. O bîyo kor û êno na het ez şona o het. O şono o het ez êna na het. Ebe no qeyde ma ser o şodir bî zelal. Nê devî çêverê gomê malî kerd ra, ninga xo ya juye eşte na het juye kî eşte o het, pese be pese wertê qoranê xo ra vêrneno ra. Dest nano binê pîzî ra nano sare ra hênî derbaz keno. Mi va:

“Ez nafa se bikerî?”

Mal zaf o ez hama bîya kelê ro, mi eşt hard hama tebe qoç-moçanê kelî ra çerme kerd,

mi eşt ra xo ser de. Ebe muyanê de kî mi girê da. Hatan mal nême bî, mi karê xo xelesna.

O kî vano:

“No ondero kel kotî mend, no her roje verê perune vazdêne, ewro qeyî nêno?”

Venga ci dano vano:

“Ti qeyî nêna?”

Ez nitawrena cokê mi recêfîne. Mi niyada ke çare çîn o, ez şîya. Ê hatan dest nat û bote mi ra çarnay, qoçê mi ginayî qorê dê ro, va:

“Kelo!”

Ez derbaz bîya şîya xelasîya ra. Mi a qerîya malî arde, Heqî ez xelesna ra. O dêv qara ra bojîya geber bî şî. No ke merd mi va:

“Hela vinde nê astîkê xo eştêne pê na kemere, hela ez şopê pê naye de niyadî, çi esto?”

Mi ke kemere ca ra onte şîya pê duwarî, çêverê vejîya. Mi çêver kerd ra ke hîrê çênêkê hênênî ha yê tede ke mordem nîşkîno ke qaytê ci bo. Mi qerîya malê xo, teba çêna guretî ez ama.

Zamanê werte ra şî, çimê mi mird nîbi. Mi tayina mal û dewlemediye waşte, ez be kedo helal nixebetîyêne. Eke meymanî amêne şîyêne mi her ju rê pesê sare birnêne. Mi vatêne: “Ez oncîya tirena ana.” Mi nafa kî di alvozî fiştî ra xo ma şîme. Ma xeyle ke şîme, şîme cayê de vejîyayme, kewtîme cayê. Ondera nê kutka dormê ma guret, ma oncîya hîrmîna pêguretme, ma berdîme cayê ricim kerdme. Hard kinit ma kerdîme ci, ju qafîka ma tenya tever de mende.

Axa kî ser o vindet. Eke ma nîya kerdîme hard, ju bocîya axay bîye arde ma ser o caverde. Axa şî dumano sîya pîyê mi nicêro, bocîye verê alvoze minê ju ebe ninganê xo eşt, eşt, eşt hatan duştê verê dê. Da piro verê de qîlaşna ra cîgerê de vetî, ardî werdî. O awuşka bî huşk şî. Tayê gine war o, tayê vindete nafa kî ame verê alvoze min ê bînî. Verê de kî ebe ninganê xo kinit verê deki qîlaşna ra cîgerê de kî vetî werdî. O kî merd. Mi va:

“Delîl de dayîka mi rê, na ondere mi kî kişena dora min a.”

Eke alvozê mi werd oncîya şîye meredîye ra, taye waxt berbaz bî ame verê mi. Aye ke nîya verê mi de tayê hard eşt, mi, va ard ra ci hama be fek qîrqancika daye de pêguret. Aye xo nata eşt, bota eşt ez raniverdana. Aye xo eşt, eşt wela verê mi taye eşte, destê mi bîy sist, mi destê xo ontî bocîya xo gurete, dest kerd be gule xeneqite, eşte awuşka. Ez cira vejîya rema. Ez ke xêyle ca rema şîya, raştê dare bîya ke axa ha wo binê dare de hewn der o.

Axayî vato “bocîye êndî îna kişena.” o kî şîyo xo rê rehet rehet kewto ra.

Mi kemerade xo ya bêhemde gurete, ez şîya dare ser. Mi de wertê çimanê axay de da piro. Axa kî kîşt. Ez dare ra ama war, mi kincê axayî vetî day xora, kulîka dê kî ne ra sarê xo

ser, arde kerde wertê çimanê xo. Astorê axayî kî awuşka dare ra giredayî bî. Ez be astorî bîya aspar, ez raye nizanena astor mi beno. Ez ke hona nîşîya, ti nivana axa here kewto. Milet êno nîyadano ke bocîye ama kîştene, ne axa wo ne kî astorê de wo. Xebere danê cinîka dê millet pero kewto xo ver.

Astorî kî ez gureta şî be verê çêverê axayî. Mi kulika axayî tayîna arde kerde wertê çimanê xo. Mi sar û goşê xo ki pîştê pêruna amey dormê mi guret, astorê mi kaş kerd berd zere kesî ez nasnikerda.

Ez ke berda zere pêruna dormê mi gureto vanê:

“Canê to weş bo, se bîyo to rê, ti seba ju bocîye ra nîya xo helak kerdo.”

Ez tersa ra qet fekê xo ranikena çîyê nivana. Cinîye êna, kam êno ez qet qesî niken. Awuşka ra mordemê vejiya va:

“Yawo şima çira dorme gureto, ci re cile rafîye wa cile kuyo, o ewro qarîyo, qerê ci mekuye, o meşte êno ra xo.”

Cinîke kewte binê çengê mi ez gureta berda oda, ca fîşt ra ez kewta ra. Herdîşa mi esta, ê axayî ruye xo terdayî bî. Ez de çand roj raye ra bîya. Herdîşa mi rind amaybî. Cinîke ame kincê xo vetî, kewte virana mi, cêrena mi ver o, cêrena mi ser vana:

“Se bîyo axir zeman nîyamo! Ti meşte şona cêrena bocîyade bîne vînena. Se bîyo to rê, to şandêna fekê xo gureto çîyê nivana. Ne mi de qesî kena ne juye bîn de qesî kena, ti niweş a, weş a?”

Nîya destê xo mi ser o çarnena tey cêrena mi ver. Eke destê xo ame ruye mi, gina herdîşa mi ro cinîke pede erzîye, hênî zirçe ke mi va belkî bon ame mi ser. Mi hama cade dest na fekê cinîke ser. Mi va:

“Çênê ez êndî bextê ningane to der a, ez kafir ti Alî, hal hekatê mi nîya! Ez kewta bextê to ti se kena boy Heqî ti mi raxelesne. Ti êndî se kena bike mi xo eşto şerefê to. Mi nîya nîya kerd. Ebe no qeyde mêrdê to kîşt, ti se kena bike!.

Cinîke va:

“Ma ez nika se bikerî?”

Uşte ra pêşewe heqbê xo ard, kerd pirê zerna, ma astor tawle ra ont, bîya aspar cinîke ki eşte terkê xo, heqbê zerna kî ma eşt pê, ma ameyme çê. Ana a cinîke axa ya mi arde. Anê hîrmîna cinîke mi kî leyê e dêvî ra mi ardî.

Vano:

-Gelê biraya! îşê şima be dizdîne çin o. Xo rê biteknê şorê çê xo. Şima rê rica kena, dexelet kena.

Şuyane ci rê hona qesî keno. Vano:

-Mi ke axa kîşt, mi cinîka dê û zernê dê ardî. Xêlêke waxt kewt werte, ez defêna bîya hare, ez

oncîya şîya. Mi xo rê di alvozi dîy. Ma kewtîme ra raye şîme, ma nîştîme qayixe kewtîme ra axwe ser. Eke ma xeylê şîme, vaye ame da piro, qayîxa ma kerde ser û bin. Alvozedê ma gina axwe ro çîyê o ont berd werd.

Heq ke însan nikişo, nikişeno.

Ma defêna qayixa xo kerde raşt, nîştîme ci oncîya xeylê ca şîme. Qayixa ma, oncîya bîye çewte alvoze mino bînî kî gina axwe ro, çîyê o kî berd werd. Menda ez, qayixe şîye verdîye ra torcê kemerî vindete. No kemer henêno ke zîndan o, zimag o, tîk o, berz o. Mordem ke pa war o gino beno parçe- parçe. Mi va:

“ Heqo ti mi raxelesne!”

Ez be êndî çî qeyde cêr o oncîya ra. Mi cad kerd ebe pencika û bêçka ebe zanîya mi xo eşt dîyarê kemerî. Şîya ser o vindeta. Mi xo xelesna ra, ez tekita şîya. Welatê mi, mi vîra şîbî. Wertê ma de denîz esto, ez defena se şona. Ez nîya xeylê waxt menda defêna kewta ra raye, şîya, şîya welatêde henên de vejîya ke.. . Eke cinîke merde merikî tey kenê hard, eke merik merdo cinîke tey kenê hard.

Ez şîya de o welat de vejîya welat de vejîya. Mi xo re ju cinîke gurete ez zewecîya. Xeylê de waxt kewt werte mi nîyada melê a dewe merd. Mele ard şut cinîya de kî arde pîşte têra, xemelne xeram kerde. Mi cinîka xo ra pers kerd, mi va:

“Ma a cinîke se kenê? Aye qeyî hêni xemelnenê, xeram kenê?”

Cinîka mi cêre ra mi va:

“Edetê ma na welatî nîyanen ê. Mêrde ke merd cinîke, cinîke ke merde mêrikî tey weşe-weşe kenê mezele.”

Mi va:

“Na kî ma êna sarê mi de.”

Defêna waxtê kewt werte, êndî çîqa ke waxt şî ez nizanena cinîka mi va:

“Wuyî zerê mi zerê mi!”

Hama hênî gine piro merde. Mi va:

“Pepug mi nicêro, ma ez nafa se kena?”

Arde cinîka mi şute defîn kerde. Ezî kî arda tayê kinc-mincê sipî ardî day mi ra, ma ardme vere ju quye, kindir eşt mi, ez verda ra cêr va:

“Şo cêr cinîke pêbice.”

Mi ra dime ki cinîke verde ra mi gurete tayê anîya bota berde ne ro. Waxto ke pîyayê ke weş kenê mezele werden û şimitena dê wa çewres roje kî tey kenê mezele. Ez ama mi

werdena ke sebetane mi ra arda mi a kî gurete berde nê ro. Eke çi ronî her ca meyît ê. Mi nîya da cinîya imam kî hona nimerda. Mi verê cu cinîya melî nas kerde mi va:

“Ti kam a?”

Cinîke veng kerd ra xo va:

“Ez cinîya melî ya.”

Mi cinîke ra va:

“Ma ma se bikîme, no Heq se xelesneno ra?”

Ma xo rê şan de, çila xo fiştêne ta anîya ver de nîştêne ro. Defe -defe kî ma wertê meyîta de cêrenê ma nîyadenê ke meyîto ke boye kewta ci werte ra beno vîndî. Mi va:

“Çenê ti reyna mi vînd meke, çîyê esto nîne beno vejeno dunya roşte. Hela no çik o? Bê ma xo re leyî nê meyîto ke boye kewta ci, leyê de vinderîme no çik o?”

Ma leyê meyîto ke boye kewta ci nîştme ro. Ma nîyada na wo çîye fişa, fişa, fişa ame meyîto ke boye kewta ci bî piro kaş kerd, mi tey ton da. Mi cinîke ra va:

“Ti kî pey ra mi pêbicê.”

Ê kaş kerd mi tey ton da cinîke kî mi dime ma nîya ebe no qeyde vejîyayme tever. Şewa tarî yo astarî ma ser o culîskînê. Mi cinîke ra va:

“Qaytî mi ti arda dînya roştî, ti mi cêna hênî nibo ez to caverdana şona.”

Cinîke va:

“Ez bena kutika nînganê to.”

Mi va:

“De ma vazdîme.”

Ma vazda uşka ra kewtme dûrî. Ma nîya be çi ezyet û çi kulî ameme çê. Ana cinîka mi kî a wa mi awuşka ra arde. Nîyade ana qerîya malê mi hona ê dêvî ra menda. Çimê mi mird nibîyêne. Şima ke qesa mi kene nêmo ju mi rê, nêmo ju kî şima rê. Şima ke wazenê her juyede şima kî ju cinîke bico. Meşorê dizdîne biteknê şorê çê xo.

No ano nê mêrika keno riza her çî ra dano mêrika keno raye ruşneno çê. Merika dizdîne ra xelesneno ra niverdano wa tifaqe bêro merika ser de.

Mêrikî teknenê şonê çê xo, vanê:

-Heq mêrikî ra razî bo. Niverda tifaqe bikuyo çêverê ma. Heq çêverê merikî kî nikero!

2.1.1 Hetê muhtewa ra Analîzê Sanika Dêvo Korî

Formê destpêkerdişî: “Beno nibeno waxtê de hîrê birayî benê.”

Qehramanê Sanike: Hîrê birayî, Şuyane (şiwane), yew celeb, yew pîya (merdim), hîrê çenekî (hîrê Kênekî), axa, jû mordem (yew merdim), cinîke (cinî)

Qehramanê xirabî: Dêv

Mekanî: Rayê (rayîr), Çê (keye), Oda

Heywanî: Kutikî, Astorê (estor)

Hacet û eşyayê sanike de vîyarenê: Ca, Qayixe, Kindir, Kincî

Formê qedîyayîşî: Na sanike de formê qedîyayîşî çin o.

2.2.Dewij û Dizdî⁴

Beno, nêbeno yew (ju) dewij beno. Yew hera xo yew kî (zî) biza xo bena. Dewij nişeno hera xo, leyê xo de bize gêno (ceno) şono şaristan (bajar). Vilê bize de yew zengil (zingil) beno. Dewij lak erzeno ro vilê (milê) bize, xo dime ra anceno. Zengilê bize ke hejîya, o vengê zengilî ra bawerîya xo ano ke bize ey (dê) dime ra ya. No şaristan de şono cayê bazarî. Hîrê dizdî nîyadanê ke yew dewijo pejmurde ame. Weşa dizdan ra şono. Dizdo yew vano:

-Ez biza nê dewijî tirena (tirawena).

O bîn vano:

-Ez hera ey tirena.

Ê hîrine kî vano:

-Ez kincanê (cilanê) ey tirena, ey rut şilt verdana.

Dizdo verên xo şevknenno, hebe bi dîqet şono nêzdîyê (nezdîyê) bize, zengilê bize gêno, bi doçikê here ra girê dano; bize gêno, rayîre (raya) bînî ra şono.

Ti nêvana here ke xo lewna, zengilî ra veng vecîno, dewij bawer keno ke bize nêzdîyê ey de ya.

Dizdo dîyin (didine) şono leyê dewijî vano:

-Ti bîya xêx çî (çik) yo? No çî yo to wina (nîiya) kerdo? İnsanê bînî zengil erzenê vilê heyvanî, to berdo eşto re doçikê here. No sene qayde (qeyde) yo? Mi ra vaje (vace).

Dewij xo peyde wina qayît keno ke bize çin a. Dano bi xo ra (ro) û qîrreno. Dizd vano:

-Mi yew mêrik teba bize dî, no rayîr ra şîyêne. Ti hebê ecele bikerê, ti xo resnenê ey (ci).

U yew rayîro bîn misneno dewijî.

Dewij vano:

-Ti bi Heqî (Huma) kena hay re hera mi be, ez şorî biza xo bigêri biyarî.

Dizd vano:

-Çîmanê mi ser. Ti şo biza xo bîya. Qe meraq meke.

⁴FiratÇelker,[Gedîk,Akman],“ DewijûDizdî”,Mintiqa:Gimgim,Vate:KovaraKulturî, Hûmare:14, Skärholmen/Sweden, Wisar2001, r. 97-98

Rayîro ke dizdî musnayo dewijî dewij o rayîr ra şono. Dizd kî here gêno rayîro bîn ra şono. Dewij şono o sere, êno no sere, biza xo nêvînenno. Bêçare maneno, gêrena ya (agêreno) êno. Nîyadano ke here kî çîn a, dano bi xo ra. Xo-xo de qisey (qesî) keno, hetano ke rastê yew merdimî (mordemî) êno. Ti nêvana o merdim kî dizdo hîrêyin o. No dizd verê yew quye (bîr) de yo. Dano xora u berbeno (bermeno). Dewij xo-xo de vano “Herhalde derdê nê merdimi ê mi ra zafer o”, vano:

-Bira ti qeyî berbena?

Dizd cewab dano vano.

-Kîsikê mi de des hezarî bî, mi kîsikê xo da bi na quye ra. Dewij xo-xo de vano Halê nê merdimî halê mi ra berbat o. Herê min o biza mi hona (hima) nêkenê çend sey panqnote (panote), ey des hezarî kerdê vîndî”.

Dizd dewijî ra vano:

-Eke ti bikewê (bukê) zerê quye mi re kîsikê mi bîyarê, ez pancsey (pon se) panqnote dana to.

Zaf weşa dewijî ra şono. Yew bi di nêkeno, kincanê xo veceno, dizdî ra vano:

-Hay re kincanê mi vînde, ez kewena(kuna) bi binê quye, kîsike to vecena, to rê ana.

Dewij keweno zerê quyê, kîsikê gêreno (cêreno). Dizd kî beno kincanê ey ra û uca (uza) ra dûrî keweno.

Dewij binê quye de çîyê nêvineno, vecîno. Veng dano, kes cewab nêdano. Qayît keno ke kincê xo çîn ê, dizd kî şîyo; sade yew çogana xo uca ca verdaya. Dewij beno çogane ra (ro), henî rut û şilt şono bi zerê bazarî. Însanan ke vînenno, qîrreno vano:

-Va(wa) kes mêro nêzdîyê mi! Kam bêro nezdîye mi, ez dana piro!

Uca yew merdim vano:

-Ti bîya xex (xêx)? No çi yo ti wina kena?

Dewij vano:

-Ez nêbîya xex, ez tersena. Ez tersena ke peynîya peynîyan de însanî mi kî bitirê!

2.2.1. Hetê Muhtewa ra Analîzê Sanika Dewij û Dizdî

Formê destpêkerdîşî: “Beno, nêbeno yew (ju) dewij beno.”

Qehramanê Sanika: Dewij

Qehramanê xirabî: Hîrê dizdî

Mekanî: Şaristan, cayê bazarî, quye (bîrre)

Heywanî: Here, bize

Hacet û eşyayê sanike de vîyarenê: Zengil, Kîsike, Kincî

Formê qedîyayîşî: Na sanike de formê qedîyayîşî çin o.

2.3. Pîr û Luye⁵

Beno nibeno pîrê bena, ju kî biza de xo bena. Na pîre dîyaxê xo be şitê na bizê nana ro. Waxtê ke derbaz beno luye musena şitê na pîre. Pîre şona biza xo ya kôle doşena ana, girenena vana:

-Wa serdin bo, ez xo rê amên kerî.

Kena germin, awuşka nana ro wa serdin bo, şona. Luye êna şiti şimena şona. Pîre êna ke şitê xo amên kero, nîyadana ke şit çin o, vana:

-Nê şitê mi rê se bîyo, kamî şimito? No çand serri yo kesî qarişê şitê min a feqîrê nibîyêne. Ma no çik o?

Nîya çand rojî derbaz beno. Pîre oncîya şona biza xo ya kôle doşena, ana şitê xo kulinde de kena germin, ca de nana ro. Darîye kena xo dest, pê çêverî de xo dana we, vana:

-Hela vinde no kam o, çik o êno nê şitê mi şimeno.

Nîyadana ke luye na wa oncîye ame, şîye kulinde de şitê xo şimit. Luye êna ke şoro pîre hama dime de dana piro, dime luye visnena. Luye kena qol. Eke luye bêdoçik manena cêrena ra pîre ver vana:

-Doçikê mi bide ez şorî êndî. Wad bo ke defêna nêna şitê to niwena.

Pîre vana:

-Nê, ti hatan ke şitê mi miyarê ez doçikê to nidana. Ti şitê mi biya ezî kî doçikê to bidî to.

Luye bêçare pê qortika xo kinena şona leyê bize, vana:

-Biza kolê ,biza kolê şit bide mi, ez berî bidî pîre ,pîre doçikê mi bido mi, ez şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Bize vana:

-Ti velg bîya bide mi ez burî, şit bidî to, ti bere bide pîre, pîre doçikê to bido to, ti şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona leyê dare, vana :

-Darê darê velg bide mi, ez berî bidî biza kôle ,biza kôle şit bido mi, ez şitî bidî pîre, pîre doçikê mi bido mi, ez doçikê xo bicî şorî pê çal û çirpe xo bikerî.

Dare vana :

-Ti axwe bîya bide mi ez velg bidî to, ti bere bide biza kôle, biza kôle wa şit bidero to ,ti

⁵Ballikaya,Huseyîn,DêvoKor:EstanikanêGimgimîRa, Weşanxaneyê Vateyî, İstanbul, 2010, r.121-126

şitî bere bide pîre pîre doçikê to bidero to, ti boçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona leyê hînî vana:

- Hînî hînî axwe bide mi, ez axwe berî bidî dare, dare velg bido mi, velgî berî bîdî bize, bize şit bido mi, şitî berî bidî pîre , pîre doçike mi bido mi, ez doçikê xo bicerî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Hînî vano:

-Wile ti hatan çênanê axayî nîyare mi ser o nireqisne, ez axwe nidana to. Çêne axayî bêre mi ser o bireqisê ez axwe bidî to, ti bere bide dare, dare velg bide to, ti velg bere bide bize, bize şit bido to, ti şitî bere bide pîre, pîre doçikê to bido to, ti boçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye bêçarê şona leyê çênanê axayî vana :

-Çêne axayî çêne axayî bêre hînî ser o bireqisîyê wa hînî axwe bido mi, ez axwe berî bidî dare, dare velg bidero mi ez velgî berî biderî bize, bize şit bidero mi, ez berî biderî pîre, pîre doçike mi bidero mi ,ez doçikê xo bicerî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Çêne axayî vanê:

-Şo ma rê solbend ra solanê zernêna bîya, ma pay kîme, bême hînî ser o bireqisîme, wa hînî, axwe bidero to, ti axwe bere bide dare, dare velg bidero to, ti velg bere bide bize, bize şit bidero to, ti şit bere bide pîre, pîre wa doçikê to bidero to, ti boçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona leyê solbendî, vana:

-Solbend solbend solanê zernêna bide mi, ez berî nînganê çênanê axayî kerî wa çêne axayî bêre hînî ser o bireqisîyê, hînî axwe bidero mi, ez axwe berî bidî dare, dare velg bidero mi, velgî berî bidî bize, bize şit bidero mi, şitî berî bîdî pîre, pîre doçikê mi bido mi ez doçikê xo bicerî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Solbend vano:

-Şo mi rê hakan bîya, ez solanê zernêna bidî to, ti bere bide çênanê axayî wa çêne axayî pay kerê bêre hînî ser o bireqisîyê, hînî axwe bido to, ti axwe berê bide dare, dare velg bidero to, ti velgî bere bide bize, bize şit bidero to, ti şitî bere bide pîre, pîre doçikê to bidero to, ti doçikê xo biçe şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona leyê kerge, vana:

-Kergê kergê haka bide mi, ez berî bidî solbendî, solbend sola bido mi, ez berî bidî çênanê axayî, çêne axayî sola pay kerê bêre hînî ser o bireqisîyê, hînî axwe bidero mi, ez axwe berî bidî dare, dare velg bido mi, velgî berî bidî bize, bize şit bido mi, şitî berî bidî pîre, pîre doçikê mi bido mi, ez boçikê xo bicî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Kerge vana:

-Şo mi re qut bîya, ez haka biderî to, ti haka bere bide solbendî, solbend solanê zernêna bidero to, ti bere bide çênanê axayî, çênê axayî pay kere bêrê hînî ser o bireqesîyê wa hînî axwe bidero to, ti axwe bere bide dare, dare velg bidero to, ti velg bere bide bize, bize şit bidero to, ti şit bere bide pîre, pîre doçikê to bidero to, ti boçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona leyê xize, vana:

-Xizê xizê qut bide mi, ez berî bîdî kerge, kerge haka bido mi, haka berî bidî solbendî, solbend solanê zernêna bido mi, sola berî bîdî çênanê axayî wa çênê axayî sola pay kerê bêrê hînî ser o bireqisîyê, hînî axwe bidero mi, axwe beri bidî dare, dare velg bidero mi, velgî berî bidî bize, bize şit bido mi, şitî berî biderî pîre, pîre doçikê mi bidero mi, ez doçikê xo bicerî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Xize vana:

-Rixe bîya mi budîye ez qut biderî to, ti berê bide kerge, kerge haka bidero to, ti haka berê bide solbendî, solbend solanê zernêna bidero to, ti sola berê bide çênanê axayî, çênê axayî paykerê bêrê hînî ser o bireqisîyê hini axwe bidero to, ti axwe bere bide dare, dare velg bidero to, ti velg bere bide bize, bize şit bidero to, ti şit berê bide pîre, pîre doçike to bidero to, ti doçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona leyê gayî, vana:

-Ga ga rixe bide mi, ez berî bidî xize, xize gut bidero mi, ez berî bidî kerge, kerge wa haka biddero mi, ez berî bidî solbendî, solbend solanê zernêna bidero mi, ez berî bidî çênanê axayî, çênê axayî pay kerê berê hînî ser o bireqisîyê, wa hînî axwe bidero mi, axwe berî biderî dare, dare velg bidero mi, velgî berî bidî bize, bize şit bidero mi, şitî berî biderî pîre, pîre doçikê mi bidero mi, ez doçikê xo bicerî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Ga vano:

-Şo simer bîya bide mi, ez burî mird bîyî ke rixe bidî to, ti berê xize budîye, xize qut bidero to, ti qut bere bide kerge, kerge haka bidero to, ti haka bere bide solbendî, solbend solanê zernêna bidero to, ti sola bere bide çênanê axayî, çênê axayî pay kerê bêrê hînî ser o bireqisîyê wa hînî axwe bidero to, ti bere bide dare, dare velg bidero to, ti velg bere bide bize, bize şit bidero to, ti şitî bere bide pîre, pîre doçikê to bidero to, ti doçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye şona mereke, vana:

-Mereke mereke, simer bide mi, ez berî biderî gayî, ga rixe bidero mi, ez rixe berî xize budîyî, xize qut bidero mi, ez qut berî biderî kerge wa kerge haka bidero mi, ez ti haka berî

biderî solbendî, solbend solanê zernêna bidero mi, ez berî bidî çênanê axayî, wa çênê axayî pay kerê bêrê hînî ser o bireqîşîye , hînî axwe bidero mi, ez axwe berî biderî dare, dare velg bidero mi, ez velgî berî biderî bize, bize şit bidero mi, ez şitî berî biderî pîre, pîre doçikê mi bidero mi , ez doçikê xo bicerî şorî pê çal û çirpê xo bikerî.

Mereke vana:

-Şilîye ke varena serê mi dilop keno, şo serê mi rind loxe ke, bidawasne, ez simer biderî to, ti bere bide gayî, ga rixe bidero to, ti rixe bere pê xize budîye, xize qut bidero to, xize qut bidero to, ti qutî bere bide kerge, kerge haka bidero to, ti haka bere bide solbendî, solbend solanê zernêna bidero to, ti sola bere bide çênanê axayî, çênê axayî pay kerê bêrê hînî ser o bireqîşîyê, hînî axwe bidero to, ti axwe bere bide dare, dare velg bidero to, ti velgî bere bide bize, bize şit bidero to, ti şitî bere bide pîre, pîre doçikê to bidero to, ti doçikê xo bice şo pê çal û çirpê xo bike.

Luye merek ra tayê simer cêna şona, serê mereke lox kena, rind dawasnena. Êna, mereke ra vana:

-Mi serê to lox kerd, rind dawasna, de simer bide mi.

Mereke vana:

-Çiqa cêna bice.

Luye simer cêna, ana dana gayî, ga rixe dano ci, rixe cêna şona xize budena (siwax kena) , xize qut dana ci, bena dana kerge, kerge hak dana ci, haka bena dana solbendî, solbend solanê zernêna dano ci, bena dana çênanê axayî, çênê axayî kenê payî ênê hînî ser o reqesînê, hînî axwe dano ci, axwe cêna bena dana dare, dare velg dana ci, velgî bena dana bize, bize şit dana ci, şitî bena dana pîre. Pîre doçikê luye heni xemelno ke rengu reng, her muye ra zingile gire do, dana luye luye şona.

Luye ke şona doçikê luye dima berqîno, beno şinga şinga xo, zê barzinganî. Eke deşt u koya ser a şona vergî estê, heşî estê, luyî estê kunê ra dime, dormê cênê vanê:

-Waya luye, to no doçikê xo kotî nîya xemilna.

Na luye vana:

-Tew wela mi de wertê çimanê şima ra bo! Ma mi se kerd, şewa çelê erebi mi xo eşt felan gole, ez cira vejîya ke nîya xemîlîyo.

Nê vanê:

-Ma kotî ra na gole? Ma kî şime xo berzîme ci.

Na vana:

-Ma şima kom be.

Vergî, heşî, luyî ênê pêser benê kom. Na luye cêna bena kaleka gole, vana:

-Mi ke va xo berzê ci, şima pêro xo ju dolime de berzê ci.

Nê vanê:

-Heya.

Na luye vana:

-Xo berzê ci.

Pêro ju dolime de xo erzenê zerê gole. Serda ra nê pêro cemed cênê, fek rakerdî manenê. Na wertê ra derbaz bena, vana:

- Wey se kî hunê.

Werte ra heşê xelesîno ra, vano:

-Waya luye, ma no çik bî?

Luye vana:

-Ma mi pê şima leqî kerd.

Luye xo cor de verdana ra, şona be doçikê xo çal û çirpê xo kena.

2.3.1 Hetê Muhtewa ra Analîzê Sanika Pîr û Luye

Formê destpêkerdişî: Beno nibeno pîrê bena, ju kî biza de xo bena.

Qehramanê Sanike: Pîre, luye, dare, hênî, çêneyê (kênayê) axayî, solbend, xize

Qehramanê xirabî: -

Mekanî: Kulinde, mereke, gole

Heywanî: Bize, kerge, ga, vergi, heşî, luyî

Hacet û eşyayê sanike de vîyarenê: Şit, rixe, qut, hak, sole zerrnênî, awe, velg

Formê qedîyayîşî: Formê qedîyayîşî çin o.

PEYNÎYE

Ma na xebata xo de hîrê sanikanê Gimgimî yê weşanîyayan hetê muhtewaya înan ra analîz kerdî. Seke yenê zanayîş sanikî cuyê komelan ra zaf çîyan nîşan danê. Merdim gama ke ewneno sanikan ra vînenê ke înan de kodê qaydêyan û quralanê komelî, krîterê ehlaqî û wicdanî, fikir, hîssîyat û xeyalê ê komelî ca genê. Muhîm o ke sanikanê ma ser o xebate dergûdilayî bêrê kerdene. Sanikî hetê tena hetê muhtewa ra ney hetê motif û mesajan ra zî tehlîl (nanalîz) bibê baş beno. Na xebata ma ya çarçewatenge tena hetê muhtewa ra analîzkerdiş sînorkerde mende.

Ma wazenê tîya hem netîceya ke ma peynîya na xebate de resay rêz bikê: Her hîrê sanikê ke mintiqaya Gimgimî ra arê dîyayê û weşanîyayê hetê zîwan û fekê mintîqa ra zaf dewlemend ê. Nê her hîrê sanikî nê xususê ortaxî nê yê:

- Her hîrê sanikan de zî formê destpêkî estê û eynî yê.
- Her hîrê sanikan de sey qehramanan hem merdimî hem zî heywanî ca genê.
- Her hîrê sanikan de zî hacet û objeyê ke cuya rastkên de yenê xebitnayîş estê.
- Her hîrê sanikan de zî formê qedênayîşî çin ê.

Nê hîrê sanikan de qehramê xirabî dêv, dizdî û luya dizdî ê. Mekanî hîna zaf sanika Dêvo Kor û sanika Pîr û Luye de vurîyenê. Sanika ke qehramanê xo hema-hema ke tena heywan ê Pîr û Luy a. A yak e qehramanê xo hîna zaf merdim ê sanika Dêvo Kor o. Nê sanikan mîyan de Pîr û Luye sanikanê tewr namdaran ra yew a û hema-hema varyosyanê her mintîqa de ferqî estê.

Seke yeno zanayîş sanikî mesajan danê goşdarîkerdoxan. Yan zî bi vatişêko bîn rindîye, rastîye, heq û edalat, wicdan qiyet û ehemîyetê erjanê winasîyan insane ma danê. Na çarçewa de çîyo balkeşo bîn no yo: Nê her hîrê sanikan de zî xirabîya dizdîye ser o yeno vindetene. Ê yeno vatiş ke dizdîye xuyêko xirab o, zerar dano merdiman. Merdim ganî her çî bi heqê xo qezenc biko û bi xebitîyayîş wayîrê çîyê bibo. Bê naye sanika Dewij û Dizdî de bale ancîyeno bidîqet hereket kerdene ser û vajîyeno ke merdim ganî hadîseyanê xiraban ra ders bigîro û eynî xeletîyan tetekrar nêkerdo.

ÇİMEYÎ

- Ballıkaya, Huseyîn; DêvoKor: EstanikanêGimjimîRa, Weşanxaneyê Vateyî, İstanbul, 2010
- Başaran, Murat; “Pêverardişê Varyantanê Estaneka Elik û Fatike”, *Folklorê Kurdan: Kovara Folklorê ya Se Mehane*, Hejmar: 5, Kanûna Paşîn-Sibat-Adar, İstanbul, 2016, r. 40-42
- Çelker, Firat[Gedîk, Akman](Arêkerdox); “Dewijû Dizdî”, *Vate: Kovara Kulturî*, Hûmare:14, Skärholmen/Sweden, Wisar2001, r. 97-98
- Kirmizigul, Necîbe; “Hîrê Varyantê Yew Estanike”, *Vate: Kovara Kulturî*, Hûmare: 41, İstanbul, Wisar 2014, Wisar 2014, r. 91-97
- Kunos, Ignas; Türk Halk Edebiyatı, İstanbul, 1987
- Perraulî, Charles & Birayanê Grimmî; “Kêneka Kuliksûre”, Franskî ra Açarnayox: Ozcan Yilmaz, *Vate: Kovara Kulturî*, Dewreyê Dîyine, Hûmare: 16 (36), İstanbul, Wisar 2011, r. 95-100
- Sakaoğlu, Saim; Gümüşhane Masalları: Metin toplama ve Tahlil, Atatürk Üniversitesi Yayınları, No: 298. Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 60. Araştırma Serisi No: 50, Erzurum, 1973

T. C.
Mardin Artuklu Üniversitesi
Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü
Kürt Dili ve Kültürü Anabilim Dalı
Tezsiz Yüksek Lisans Projesi

ÜÇ VARTO MASALI’NIN İÇERİK AÇISINDAN TAHLİLİ

Sevda Uzunkaş ARAS

14721007

Danışman

İbrahim BİNGÖL

Mardin, 2018